

و هپیر انقلاب در مراسم جشن میلاد حضرت زهرا (س):

کمبودهای زیادی داریم اما کشور در حال پیشرفت است

صفحه ۲

تهران چگونه در معادلات آسیای مرکزی نقش آفرینی می کند؟

«نشست صلح» عشق آباد

وبازیری ایران در منطقه

سفیر ایران در ترکمنستان با بیان اینکه حضور و سخنرانی رئیس جمهور در نشست صلح و اعتماد عشق آباد، بیانگر تمایل ایران به بازگیری فعال تر در مسائل منطقه و استفاده از کانال‌های دیپلماتیک غیرغربی برای افزایش اعتماد متقابل است؛ گفت: با توجه به سیاست بی‌طرفی دائمی ترکمنستان و صلح‌طلبی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از پایه‌های اصلی سیاست خارجی، دو کشور دارای اراده کافی برای همکاری در مقوله امنیت منطقه‌ای را دارا هستند.

عشق آباد، ایستگاه دوم سفر «مسعود پزشکیان» رئیس‌جمهور ایران به آسیای مرکزی و محلی است که امروز بسیاری از رهبران جهان در آن گرد هم می‌آیند تا در نشست «سال بین‌المللی صلح و اعتماد» به ابتکار ترکمنستان، به بررسی مهمترین چالش‌های پیش‌روی تامین امنیت و صلح در منطقه از یک سو و راه‌های عبور و رفع این چالش‌ها بپردازند. این سفر اما فرصت مغتنم و مناسبی است که رئیس‌جمهور ایران، یک‌سال و سه ماه پس از آخرین حضور خود در ترکمنستان، در دیدار با مقامات این کشور پیگیر اولویت‌های روابط دو جانبه باشد. میان تهران و ترکمنستان به سبب نزدیکی تاریخی و فرهنگی گسترده و نیز همراهی سیاسی در چند دهه گذشته، طیف متنوعی از موضوعات می‌تواند در دستور کار مقامات دو کشور قرار گیرد. سفر رئیس‌جمهور ایران به ترکمنستان گرچه با هدف حضور در این نشست صورت گرفته اما ر ایزنی‌های دو جانبه در حوزه‌های مختلف هم از برنامه‌های این سفر است.

به منظور آگاهی از جزئیات این سفر و موضوعات مشترک بین تهران و عشق آباد با «علی مجتبی روزبهانی» سفیر جمهوری اسلامی ایران در ترکمنستان به گفت‌وگو پرداختیم.

شرح در صفحه ۱

خبر

تهران میزبان سومین نشست مشترک ایران، عربستان و چین

گامی تازه برای تثبیت توافق پکن

سومین نشست معاونان وزرای خارجه ایران و عربستان در تهران، گامی مهم در مسیر تثبیت روابط پس از توافق پکن بود؛ نشست که نشان داد تهران و ریاض رویکردی عملیاتی‌تر برای همکاری‌های سیاسی، اقتصادی و امنیتی در پیش گرفته‌اند.

به گزارش ایرنا، سومین دور نشست مشترک معاونان وزرای خارجه ایران و عربستان سعودی با همراهی چین این‌بار در تاریخ ۱۸ آذرماه در تهران برگزار شد؛ نشستی که در ادامه مسیر تنش‌زدایی و احیای روابط پس از توافق تاریخی پکن، ابعاد جدید و عمیق‌تری به روند عادی‌سازی روابط دوجانبه بخشید. این دیدار نشان داد گفت‌وگوهای سیاسی میان تهران و ریاض از چارچوب‌های اولیه عبور کرده و وارد مرحله‌ای ساختاریافته، هدفمند و مبتنی بر دستورکارهای مشخص اجرایی شده است. به نظر می‌رسد که انتخاب تهران به‌عنوان میزبان، می‌تواند بیانگر آن باشد که فرایند عادی‌سازی اکنون تنها یک تجربه دیپلماتیک نیست، بلکه به چارچوبی پایدار برای مدیریت روابط، کاهش سوءتفاهم‌ها و طراحی سازوکارهای همکاری بلندمدت تبدیل شده است.

پس از سال‌ها رقابت و تنش، توافق ۱۲ اسفند ۱۴۰۱ در پکن با میانجی‌گری چین، فصل جدیدی از روابط ایران و عربستان را رقم زد. نخستین دور گفت‌وگوهای معاونان در پکن و دور دوم در ریاض، زمینه‌ساز احیای روابط کنسولی، بررسی همکاری امنیتی، پیگیری توافقات اقتصادی و طراحی سازوکارهای مشترک شد. اکنون سومین نشست در تهران نشانه انتقال روند از مرحله اعتمادسازی اولیه به مرحله تثبیت روابط، گسترش همکاری‌ها و برنامه‌ریزی بلندمدت است؛ پیامی روشن مبنی بر اینکه دو کشور با محوریت توافق پکن، در حال ساخت یک مسیر پایدار برای مدیریت اختلافات و تقویت همکاری‌ها هستند.

مجید تخت روانچی، معاون سیاسی وزیر امور خارجه در خصوص این نشست در حساب ایکس خود نوشت: «امروز، سومین جلسه کمیته مشترک سه جانبه ایران، عربستان و چین برای پیگیری توافقنامه پکن در تهران تشکیل شد. ولید الخرجی، معاون وزیر امور خارجه عربستان و میثاء دیو، معاون وزیر امور خارجه چین در این جلسه شرکت کردند. سه کشور در پی گسترش همکاری در زمینه‌های مختلف هستند. آنها همچنین بر اهمیت گفتگو و همکاری منطقه‌ای بین کشورهای منطقه با هدف تقویت امنیت، ثبات، صلح و رفاه اقتصادی تأکید کردند. سه کشور خواستار پایان فوری تجاوز رژیم اسرائیل علیه فلسطین، لبنان و سوریه هستند و در عین حال اقدام تجاوزکارانه و نقض حاکمیت و تمامیت ارضی جمهوری اسلامی ایران را محکوم می‌کنند. سه کشور مصمم هستند تا از ظرفیت‌های عظیم کمیته مشترک سه جانبه برای خدمت به ملت‌های خود استفاده کنند.»

این نخستین بار پس از توافق پکن است که ایران میزبان نشست رسمی در این سطح است. تهران با میزبانی این دور تلاش کرد روابط را از سطح «اعلام مواضع» به سطح «عملیات و اجرای زمان‌بندی‌شده» منتقل کند. در این نشست، دو طرف نه‌تنها بر اجرای کامل توافق پکن تأکید کردند، بلکه چین نیز به‌عنوان ضلع سوم به شکل فعال نقش تسهیل‌گر، ناظر و پشتیبان را حفظ کرد؛ امری که معماری جدید روابط تهران-ریاض را از اتکای صرف بر اراده دوجانبه به یک فرآیند چندجانبه با پشتوانه‌ای بین‌المللی و قابل اعتماد تبدیل کرده است. موضوعات کنسولی یکی از محورهای اصلی نشست تهران بود. دو طرف درباره تسهیل سفر اتباع، افزایش پروازهای منظم، خدمات‌رسانی به زائران و رفع موانع کنسولی گفت‌وگو کردند. با توجه به حضور بیش از ۸۵ هزار زائر حج و بیش از ۲۱۰ هزار زائر عمره ایرانی در سال ۲۰۲۵، توسعه همکاری‌های کنسولی نه‌تنها ضرورتی اجزایی، بلکه آزمونی برای سنجش عملی همکاری‌های دوجانبه محسوب می‌شود. در بخش امنیتی، گفت‌وگوها بر مدیریت بحران‌های منطقه‌ای، جلوگیری از تشدید اختلافات و ایجاد درک مشترک از تهدیدات متمرکز بود. تحولات غزه در صدر مباحث قرار داشت. تهران و ریاض به عنوان دو بازیگر تعیین‌کننده جهان اسلام در این نشست بر لزوم توقف فوری تجاوزات اسرائیل در فلسطین، لبنان و سوریه تأکید کردند. دو طرف و همچنین چین بر یک راه‌حل سیاسی جامع تحت نظارت سازمان ملل توافق نظر داشتند؛ موضعی که در بیانیه مشترک سه‌جانبه نیز صریحا آمده بود. تحلیلگران معتقدند بهبود روابط تهران و ریاض می‌تواند اثر مستقیم و محسوس بر کاهش تنش در یمن و تسریع گفت‌وگوهای سیاسی داشته باشد.

نظرسنجی‌ها و تنش‌های ترامپ

نیمی از اروپایی‌ها ترامپ را «دشمن اروپا» می‌دانند

تعهد به این مسیر است. خطر این است که تضعیف ناتو، فضای مانور بیشتری به رقبای ژئوپلیتیک مانند روسیه بدهد که از این شکاف استقبال می‌کنند.

جمع‌بندی و چشم‌انداز: آتلانتیک جدید یا جدایی تدریجی؟
نظرسنجی YouGov و واکنش‌های پس از آن، یک «نقطه عطف» را در روابط اروپا و آمریکا نشان می‌دهد. دوران اتکای بی‌قید و شرط اروپا به حمایت امنیتی آمریکا به پایان رسیده است. پارادوکس وضعیت کنونی در این است: سیاست‌های ترامپ با هدف اعمال فشار برای گرفتن امتیاز بیشتر، در عوض به خواسته دیرین اروپا برای «استقلال استراتژیک» شتاب بخشیده است.

چشم‌انداز محتمل، نه فروپاشی ناتو، بلکه تولید یک «ناتوی دو سرعت» یا یک «اتفالف فراتلانتیک بازتعریف شده» است. در این مدل جدید، اروپا نقش فعال‌تر، هزینه‌پردازتر و تصمیم‌سازتری در امور امنیتی خود و همسایگی خود خواهد داشت. همکاری با آمریکا نه بر پایه «تبعیت»، بلکه بر مبنای «شراکت بین قاره‌های متقابل» خواهد بود.

راهکار پایدار، هماهنگونه که در گزارش جدید مانند «شورای است استیکر گلوبال چارچوب‌های نهادی جدید مانند «شورای تجارت و امنیت فراتلانتیک» باشد که در آن، منافع اقتصادی و امنیتی در قالبی متوازن و مبتنی بر قواعد شفاف دنبال شود. با این حال، همدار نهایی این است: اگر بازی با حاصل جمع صفر از سوی واشنگتن ادامه یابد و اروپا نتواند به سرعت شکاف‌های درونی خود (مانند اختلاف نظرهای بالقوه بین اعضای شرقی و غربی) را مدیریت کند، خطر تضعیف غیرقابل جبران ساختارهای امنیتی غرب و تقویت رقابت استبدادی در صحنه جهانی به شدت افزایش خواهد بود. آمار ۴۸ درصدی، دیگر یک هشدار نیست؛ اعلان آغاز یک فصل جدید در ژئوپلیتیک جهان است.

سطح تحلیل بین‌المللی: بازتعریف توازن قوا و دکترین «تکیه بر خود»

از منظر واقع‌گرایی ساختاری، سیاست «آمریکای اول» ترامپ یک بازی با حاصل جمع صفر را بر رابطه با متحدان تحمیل کرده است. تعرفه‌های تجاری و بی‌اعتبار کردن بند پنجم معاهده ناتو، امنیت را به کالایی مشروط و قابل معامله تبدیل کرده که اروپا را وادار به محاسبه مجدد معادلات امنیتی خود نموده است. تحلیل مؤسسه بروکینگز هشدار می‌دهد که این شکاف می‌تواند توان بازدارندگی ناتو در شرق اروپا را تا ۱۵ درصد تضعیف کند، که این خود یک خلأ امنیتی خطرناک ایجاد می‌نماید. پاسخ اروپا، به جای تسلیم، حرکت به سمت «توازن‌بخشی نرم» (Soft Balancing) در برابر هژمون سنتی خود بوده است. این استراتژی نه لزوماً خروج از ناتو، بلکه افزایش استقلال عمل درون چارچوب آن از طریق تقویت «ستون اروپایی ناتو» و همکاری‌های امنیتی مستقل (مانند ابتکار مداخله سریع اروپا) است که هدف آن، کاهش آسیب‌پذیری در برابر نوسانات سیاسی در واشنگتن است.

سطح تحلیل سیستمی و آینده نظم جهانی: تقویت جبهه چندجانبه‌گرایی؟

به همین دلیل، این بحران فراتلانتیک را باید در بستر رقابت گسترده‌تر میان حکمرانی یکجانبه‌گرا و چندجانبه‌گرا دید. اروپا، به عنوان بزرگترین بلوک تجاری و مدافع تاریخی نهادهای بین‌المللی، در تقابل با رویکرد ترامپ، نقش رهبری جایگزین در دفاع از نظم مبتنی بر قوانین را بر عهده گرفته است. افزایش بودجه دفاعی و تجاری مستقل، اروپا را به قطب سوم در معادله دوقطبی فشرده آمریکا-چین تبدیل می‌کند. پیش‌بینی شورای روابط خارجی (۱۹ نوامبر ۲۰۲۵) حاکی از آن است که بودجه دفاعی اروپا تا سال ۲۰۲۶ ممکن است تا ۱۵ درصد دیگر نیز افزایش یابد، که نشان‌دهنده

این رقم در لهستان، کشوری که پیشتر متحدی سرسخت برای آمریکا محسوب می‌شد، به ۵۵ درصد می‌رسد. از منظر نظریه سازه‌نگاری در روابط بین‌الملل، این اعداد تنها بیانگر ناراضیاتی اقتصادی نیستند، بلکه حکایت از دگرگونی در «نقش‌های هویتی» دارند. شهروند اروپایی، که هویت خود را ذیل چتر امنیتی و ارزشی آمریکا پس از جنگ جهانی دوم تعریف می‌کرد، اکنون رهبر آن کشور را نه حافظ، بلکه تهدیدکننده آن هویت و ارزش‌های مشترک (چون چندجانبه‌گرایی، تجارت آزاد مبتنی بر قواعد، و تعهد امنیتی جمعی) می‌بیند. این تغییر شناختی، بنیان مردمی اتحاد آتلانتیک را سست می‌کند.

سطح تحلیل داخلی و نهادی: واکنش رهبران و تولد «اتحادیه اروپای ژئوپلیتیک»

واکنش رهبران اروپایی به این نظرسنجی و به سیاست‌های ترامپ، نمونه‌ای کلاسیک از نظریه نهادگرایی لیبرال است که بر نقش نهادها در شکل‌دهی به ترجیحات و افزایش هزینه نقض هنجارها تأکید دارد. اتحادیه اروپا، به عنوان یک نهاد فراملی، با رد طرح ترامپ و تکیه بر فرآیندهای جمعی تصمیم‌گیری، در حال افزایش انسجام درونی و تعریف منافع مشترک در مقابل فشار خارجی است. سخنان فون در لاین مبنی بر ضرورت «خودکفایی دفاعی» و «کاهش وابستگی همراه شده است. تنها شعار نبوده، بلکه با اقدامات عینی همراه شده است. براساس گزارش شورای روابط خارجی، بودجه دفاعی جمعی اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۵ نسبت به ۲۰۲۱ ۴۰ درصد افزایش یافته و تلاش برای یکپارچه‌سازی صنایع دفاعی تحت چتر «صندوق دفاعی اروپا» شتاب گرفته است. این حرکت به سمت «اتحادیه اروپای ژئوپلیتیک»، پاسخی نهادی به بی‌ثباتی ناشی از سیاست‌های یکجانبه‌گرایی واشنگتن است.

انتشار نتایج نظرسنجی مؤسسه YouGov در دوم دسامبر ۲۰۲۵، که حاکی از دیدگاه ۴۸ درصدی شهروندان ۱۲ کشور اروپایی مبنی بر دشمن‌پنداری دونالد ترامپ است، صرفاً یک سنجش افکار عمومی نبود، بلکه تجلی عینی یک بحران ژرف اعتماد در قلب ناتو و رابطه فراتلانتیک محسوب می‌شود. برای درک دامنه این بحران، باید آن را در سیر تاریخی روابط فراتلانتیک از ۲۰۱۷ تاکنون و نیز در بستر نظریه هژمونی و نظم بین‌المللی قرار داد. دوره اول ریاست جمهوری ترامپ (۲۰۱۷-۲۰۲۱) با خروج از توافق اقلیمی پاریس، برجام، تهدید مکرر به خروج از ناتو همراه بود که سرمایه اعتمادی انباشته شده از دوران جنگ سرد را به شدت فرسایش داد. با بازگشت او به قدرت در ژانویه ۲۰۲۵، این روند با شتاب و شدت بیشتری از سر گرفته شد: اعمال تعرفه‌های ۲۵ درصدی یکجانبه بر فولاد و آلومینیوم اروپا و شرط‌گذاری مجدد کمک به اوکراین بر پرداخت «بدهی» فرضی متحدان به ناتو، دو ضربه مهلک به دو رکن اقتصادی و امنیتی این رابطه بود.

نظرسنجی YouGov، که نمونه‌ای ۱۰،۰۰۰ نفره را در ۱۲ کشور (شامل قدرت‌های محوری چون آلمان و فرانسه و نیز متحدان شرقی مانند لهستان) پوشش داد، نشان می‌دهد که این سیاست‌ها به بازتعریف هویت اروپایی در تقابل با واشنگتن منجر شده است. اوزرولا فون در لاین این وضعیت را «لحظه سرنوشت‌ساز برای حاکمیت استراتژیک اروپا» خواند.

سطح تحلیل فردی و شناختی: سیاست‌های ترامپ به مثابه تهدید هویتی

نظرسنجی YouGov نشان می‌دهد که ۵۱ درصد از پاسخ‌دهندگان آلمانی و ۴۵ درصد از پاسخ‌دهندگان فرانسوی، ترامپ را تهدیدی برای امنیت قاره می‌دانند.

فرصت‌های همکاری راهبردی ایران و ترکمنستان

توصیف کرد و گفت: کردید قزاقستان-ترکمنستان-ایران ظرفیت بسیار مناسبی برای توسعه همکاری‌های ترانزیتی دارد و ارتقای آن به سود هر دو کشور خواهد بود.

اشتراکات فرهنگی ایران و ترکمنستان

علاوه بر اهمیت راهبردی مراودات اقتصادی میان دو کشور ایران و ترکمنستان، دو کشور اشتراکات فرهنگی بسیاری نیز با یکدیگر دارند. همچنین در ابعاد سیاسی نیز رفت‌وآمد مقامات عالی‌رتبه دو کشور، چه در مراسم تشییع رئیس‌جمهور فقید ایران شهید رئیسی و همچنین در مراسم تحلیف دکتر پزشکیان، نشان می‌دهد که تعاملات دو طرف در سطح بالایی قرار دارد. کارشناس معتقدند که موقعیت ویژه ترکمنستان در همسایگی ایران شرایطی را به‌وجود آورده که سطح روابط دو کشور می‌تواند در چارچوب تعاملات استراتژیک و راهبردی توسعه یابد. دولت چهاردهم نیز در تلاش است با ارائه ابتکارهای جدید مبتنی بر ظرفیت‌های همکاری با ترکمنستان، بستر مناسبی را برای تقویت همکاری‌ها و همکاری‌های بیشتر منطقه‌ای امنیتی و اقتصادی منطقه آسیای مرکزی همچون نفت و گاز، خطوط لوله، کالاهای و بازار مصرفی و... و همچنین استفاده از ظرفیت سازمان‌هایی چون شاخگای بر تعاملات کشورها در این منطقه تأثیرگذار خواهد بود. بنابراین با شناسایی نقاط ضعف و برطرف کردن آن‌ها و همچنین تقویت حلقه‌های کلیدی مشارکت فراهم کرد، کشور، می‌تواند زمینه‌های اقتصادی بسیار مطلوبی را آن هم در شرایط تحریمی ایجاد کرد. دولت چهاردهم نیز منطق با برنامه هفتم توسعه، اولویت تعامل با همسایگان را به‌عنوان یک اصل اساسی مورد توجه قرار داده است.